

ХАРЬКОВЪ.

ПРИБАВЛЕНИЯ КЪ ХАРЬКОВСКИМЪ ГУБЕРНСКИМЪ ВѢДОМОСТЯМЪ.

Выходять по Понедѣльникамъ, Средамъ и Пятницамъ.

(ГОДЪ ПЯТЫЙ).

Подписьная цѣна на Прибавления:

Безъ доставки и Съ доставкою
пересылки. и пересылкою.

За годъ 2 р. 2р. 50 к. с.
—полгода 1 р. 25 к. 1 р. 60 к. с.

На Губернскія Вѣдомости:

Безъ переплета . . . 3 р. сер.
Въ переплѣтѣ . . . 3 р. 85 к.

За доставку на домъ или пе-
ресылку по почтѣ въ годъ 50 к.

№ 86

ПЯТИЦА.

6-е Сентября.

1863.

Подписавшіеся на оба изданія
платить за пересылку или до-
ставку только 50 коп. сереб.

Подписька принимается въ Кон-
торѣ Редакціи, въ нижнемъ эта-
жѣ дома Губернскихъ Присут-
ственныхъ мѣстъ.

Частные объявленія принима-
ются за букву и цифру по 1/2
коп. сер. за каждый разъ.

Статьи для напечатанія и вообще всякихъ рода извѣстія просятъ присыпать на имя Редактора.

СИРІТКА.

ДРАМА ВЪ ТРЕХЪ ДѢЙСТВІЯХЪ,
ПАВЛА РОМАНИШЕНЬЧА.

Люде бѣ совсѣ заступили,
Якби мали силу,
Щобъ спроті нествітило—
Слези не сушило.

Шевченко.

Дѣйствующія лица:

Уласъ, пожилой и зажиточный мужикъ-прика-
щикъ.

Стеха, его жена.

Олеся, ихъ лоچь—дівка.

Маруся, сирітка, ихъ дальняя родственница,
проживающая у нихъ въ вилѣ наймички.

Прокипъ, достаточный и пожилой мужикъ.

Паламска, его жена.

Василь, ихъ сынъ—парубокъ, любовникъ Маруси.

Михайло—небогатый хозяинъ—сосѣдъ Уласа.

Катря, его жена.

Параска, ихъ дочь—товарка Олеи.

Грицько, парубокъ, любовникъ Параски.

Старший староста, мѣньший староста, хороводъ
дивчать и парубковъ.

Дѣйствіе въ українскомъ селѣ.

ДѢЙСТВІЕ ПЕРВОЕ.

Весенний вечеръ. Сцена представляетъ простой де-
ревенской садъ, изъ за сада, въ глубинѣ сцены—
виднеется малороссійская изба; на право—крыши,
ци, на лево—ровъ на улицу.

ЯВЛЕНИЕ 1-е.

Маруя (одна. Въ старенькой защаскѣ, идетъ съ
вѣдрами до крыници изъ глубины сцены—отъ хаты
и съ глубокою грустью поетъ).

Тяжко въ світі сиротині

По підъ чужімъ небомъ,

Цо пи скажиши чужімъ людамъ,—

Чужімъ те нетреба.

Можебъ серце й забажало,

Мовъ нені, ріднецькій,

Росказати свбре горе,

Щобъ бутъ веселенькій;

Можебъ люде злее горе

Спийти зъуміли,—

Та чи есть же міжъ чужими—

Щобъ хочъ пожаліл!?

(Дошедши до криницы, набираетъ въ вѣдра воду, ставитъ ихъ поодаль и, послѣ не большой задумчивой паузы, говорить сама себѣ). Боже милосердій! Якъ гірко жить на світі, якъ нема кому завірити своего щастя, своего горя! Всі цураютца бідної сиротини! Імъ не дотого, якъ мліе, якъ, нишкомъ, тихесенько плаче ії серце.... Якъ би воно забилось—затѣхтѣкало, якби хто обізвався до его вірнесенськимъ голоскомъ, або хочъ подивився на тебе некосо—примесенськимъ поглядомъ! Начъ перепелка вилітівши ізъ кіткі, хуткенъко поленулюбъ воно назустрічъ такому голосочку, такому погладу, защеміло—бъ воно дуже—дуже и пригорнулось—бы близесенсько и къ серцю вірного дружечка; начъ голубка, начъ зузулька сизенъка вірнесенсько зазирнуло—бъ у вічі своему миленькому, сило—палобъ на его серце и уже не поленулюбъ за гай—на край світа... Да нема, мабуть, на всему світі такого дружечка для нещастної сиріточки, не прилитити вінь ізъ за моря, не принесе его буйнесенській вітерець, небуде вінь привітати бідную сиріточку и незнатиме, якъ широ вона полюбилабъ его, якъ близесенсько пригорнулось бы ії серце и къ его серцю!.. (Задумчиво склоняетъ голову и еще съ большей грûстью поетъ).

Віють вітри, віють буйні,
Ажъ деревья гнутца,
Ой, якъ болить мое серце, { 2.
А слези не лютца!

—
Трачу літа въ лютомъ горі
И конца не бачу,
Только мні і легче стане,
Якъ нишкомъ поплачу.
(Утираетъ рукавомъ рубахи глаза и продолжаетъ путь сквозь слезы)
Непоможуть слези щастю—
Серцю легче буде;—
Хто щасливъ бувъ хочъ часинку,
Повікъ незабуде.

—
Есть—же люде, що й моє
Завидують долі!—
(Съ глубокой ироніей въ голосѣ и въ улыбкѣ).

Чи щастлива жъ та билинка.

Що росте у полі?...

(Еще съ большей ироніей, ажитаціей и все возышая голосъ)

Що у полі, що на піскахъ,
Безъ роси, на сонці!..

(Голосъ быстро падаетъ и смѣняется глухимъ всхлипываньемъ. Молчаніе. Нѣсколько успокоеній голосомъ). Подивиша—округи тебѣ всюди весело, всі радіоть, весна—бо всіхъ звеселила; а тутечки и весна не нарадістъ. Незнайшъ и чого, а тілько весною якась така туга взяла мое серце, що при мілобъ розирвала его, щобъ и не доконило.... Другій дівчата гулюють, та співають веснянокъ, объ другомъ чимъ і думки нема—бо тутъ—же предъ ними и іхъ козаніи парубки,—а хто не знає, яке неоцінне весною сокровище для дівчини—коханий парубокъ, для парубка—коханна дівчина? Що й казать!.. Недаромъ—же люде кажуть:

Гірко жить весною
Безъ милого—одною,
Безъ милого дружечка—
Ясного соколочка.

Одже все таки легче серцю, якъ воно хочъ и примілобъ любить кого, да ненаходить собі коханого; а якъ часомъ цілюбить кого, а той и дивитца на тебе нехоче—оттоді бідному серцю!! При мілобъ розирвалось, щобъ не жгла его моша болячка. Тоді и весна вигладує—наць мачуха, и словееко тобі це мілай, и квітки негарні—пуднішъ всімъ світомъ! (Вздыхаетъ и грустно поетъ).

Ой вийду я у садочекъ,
Да гляну я на калину,
Долина глибока, калина высока,
Ажъ до долу віття гнутца;
А въ тій дівчини, а въ тій молодої
Ажъ на землю слези лютца!..
Ой, зайду я на шиличекъ
Да гляну я.....

(Съ лѣвої стороны идетъ къ криницѣ Василь, Маруся быстро взваливаетъ на плеча вѣдра и хочеть уйти).

ЯВЛЕНИЕ II-е.

МАРУСЯ и ВАСИЛЬ.

Василь (останавливая Марусю). Що се зъ тобою, Марусечко? Постой-бо! Ти неначе не своя! Не тікай-бо відь мене! Хиба забула, якъ оттутечки, на сему самому місці, біла сієї самої криниці, ми було унгарочці—пачь голубенятка—кохаемось, а звізди небесні синуть и місяць ясний глядить прямо въ твої карі очіці, въ твое біле—чорнобриве лицце.... (Маруся медленно ідесть по направлению къ хатѣ, Василь продолжаетъ, идя въ слѣдъ ей). Э-э-э-э-хъ!.. Марусю, Марусю! Щожъ тепера зробилось ізъ тобою? Чи таажъ ти Маруся, що кохавъ я такъ щиро, такъ мицно? (Подходить къ ней и старается обнять ея станъ). Хочъ подивися жъ на мене, та роскажи, яка лютая болячка нудить твою душу, твое ніжне серце? А туга лежить на твоему серцю, бо ти не співалабъ такъ сумно, якъ співала тутечки—покіль и неприйшовъ.

Маруся (усиливаясь освободиться изъ его обѣїв). Оставь мене, Василю! Покинь сиротину и забудь, що вона тебе любила якъ нікого на світі, бо у неї и нема нікого на світі—тілько вона одна, якъ налець, якъ травинка у полі...

Василь (насильно прижимая ее къ груди). Марусю!.. Марусечко!.. Мій кришталю неоцінний!..

Маруся (вырывається изъ его обѣїв).—Тікай, тікай, Василю! Теперь Маруся не твоя... (съ укоризной).—Ты кажешь, чомъ я не така якъ перше, а на себе и не поглянешь, чи такій ти якъ бувъ? Чи той ти Василь, що завіравъ мене такъ щиро своимъ коханнямъ, що божився и заприягалася нехидати бідної сиротини?.. Я повірила тоді твоїй мові, ажъ то, бачу, заприягались тілько твої уста, а серце думало зовсімъ друге; я забула, що я сирота, що сирота—на світі нема щастя—делі, що сироту обмануть—разъ ілюнуть.

Василь (стетупая назадъ, съ укоризной). Гріхъ тобі, Марусю, такъ різати мое сердце! (виплескиваєть руками, въ экстазѣ). Чимъ же провинився я передъ тобою, Марусю—моя голубко!?

Маруся (смягченнымъ голосомъ).—Не ти, Василю, а злі люде! (Післѣ замумчової паузы поєть упило, протяжно въразительно)

Люде гнутця, якти ті лози,—

Куда вітеръ віє.

Сиротині сонце світить,

Світить—та негре!

Люде бъ сонце заступили,

Якъ би мали силу,

Шобъ сироті не світило—

Слези не сушило!

(утираєть рукавомъ рубахи навернувшієся слезы).— Такъ то, Василечку! Злі люде побачили, що ти зглянувся на сиротину, по кохавъ їй,—імъ уже и звидно стало; стали вони одбивати тебе відъ мене... и щожъ? Чого хотіли, те ѹ зробили, чи неправда жъ сему, Василечку?! (Нѣжно смотрить ему въ глаза.)

Василь (растроганий, взволнованимъ головомъ).—Ні, моя пташечко, цвіте мій рожевій! Ніхто на світі несилець одвести мене одъ тебе—такого золота неоцінного. Ніхто, самий рідший батько, незаставить мене покинутъ тебе, моя Марусечко, моя квітко червона! (Обнимаетъ и прижимаетъ ее къ груди).—Навіки вічні ти моя, моя кришечко!...

Маруся (неувертывается изъ его обѣїв) и также нѣжно жметься къ его груди).—Дакъ ти необманувъ мене, мій Василечку, мій соколину, мій лебедику! Ти необманувъ бідної сироти? (Нѣжно и плачено смотрить ему въ глаза).—Ой, якъ же ти звеселивъ мое серденько! Воно знова такъ хуткенько текстека, знова ему такъ хороше, хороше!... Я думала, що въ мене неосталось уже на світі нікого—гисинко—зъ кимъ можнобъ розвести свою душу; я думала, що ѹти—одинъ на всему сели до мене привітшій—думала, щой ти вже цураєшся сироти,—тілько, думала, насміявся надъ ѹ сердцемъ, надъ ѹ коханнямъ. (Обнимаетъ его и веселенько смотрить ему въ глаза).—Василечку—мій голубчику! Дакъ ти венадеміяєшся надомною?—Ти всеожъ любишъ мене якъ перше? (Возвывается голосомъ). Ти неоставишъ своеї Марусі—що одъ тебе души въ себе нечує! Скажи бо мині, завірь мое серце, мій лебедику, чи неоставишъ мене ніколи—ніколи? Хочъ що будуть казать на сиротину злі люде—ти неоставишъ мене, мій Василечку—зелений барвиночку! (Возвывается, взволнованимъ и быстрымъ голосомъ) Еге? Чи неправду жъ я кажу? Чи неоставишъ же ти мене, мій Василю, кажи бо, кажи боржай!! (Поч-

ти вскрикиваетъ) —Ай, Василю, Василю! Якъ я тебе люблю! (Падаетъ въ экстазъ на его грудь) Якъ я те-е-е-бе люб—....лю!... (Смѣшиваетъ слова съ поцѣлуями и въ забытьи опускаетъ свою голову на его плечо. Василь, совершенно растроганный, нѣмо и крѣпко жметъ ее въ своихъ объятьяхъ, покрывая ея разгорѣвшееся лицо страстными поцѣлуями. Патетическая сцена.)

Василь (смотря на повисшую въ забытьи голову Маруси).—Крій, боже, якъ вона любить! Чи міні жъ—дурному таке щасте, така дівка! А яще розважаю та слухаю Грицка—ніначе Маруся тилько прикидаєтца такою,—що вона, ніначе, и ему тежъ саме и такечки сама цілу и милуе,—що вона, якъ казала Параска, и така и сяка! Чи можна жъ такечки прикинувшись, якби вона нелюбила мене—якъ свою душу?! (Обращається къ очищущейся Марусѣ).—Моя іташечко, мої непаглядна дівчинонько! Відкіла жъ ти видумала, що я мушу тебе оставить, що я тілько насміявся надъ тобою и люблю тебе нетакъ, якъ щерше и кохаю тебе нещиро?!... Ні, Марусю—серце, нікогисинько на світі я непослухаю, хтобъ піказавъ чого на тебе,—нікогисинько на світі не-проміняю на тебе—мою кралечку! (Съ укоризной) И негріхъ тобі такечки мучить мене своїми словами! И відкіла ти видумала, що люде одбивають мене відъ тебе?

Маруся (інѣжно прижавшиясь къ его груди, успокоючнимъ голосомъ).—Годі жъ годі, мій Василечку! Несердце на мене. Хиба я винна, що мое серце все чогось сумує, ніначе каже, що ти нетакъ его любишъ, якъ любить воно тебе; все ему здаєтца—ніначе тебе отдивають відъ мене злі люде, ніначе вони візнали наше коханнѣ и завидують намъ. Не грімай же на мене, мій голубчику! Бачъ, ти для мене—и батько й мати, и братікъ и сестрица! Ти одинъ и вислухаїшъ мене, и пожалійшъ, и приголубишъ:—за тімъ то ти міні такій неоцінний, за тімъ то я люблю тебе, Василю, такъ щиро—широ, ажъ ось—якъ! (упивається долгимъ поцѣлuemъ.)

Василь (взволнованнимъ возвышенныиъ голосомъ).—Марусю, се-е-е-рдце!...

Маруся (все съ возрастающимъ паосомъ продолжаетъ начатое).—Ти перший, Василю, замѣтивъ мене—сиротину, ти перший—одинъ павсему селі—привітавъ бідину сиротину ласковимъ словомъ; ти пер-

вий—після нееньки покійниці—покохавъ мене, полюбивъ сиротину, до котрої однімъ нема ніякого діла, а другі ще насліднця надъ сиротою тай покинуть, якъ непотребну вещь. (інѣжно взглядаєтъ въ его глаза и крѣпче жметса къ его груди).— затімъ то, мій лебедику, затімъ-то ти такій дорогій за для мене, що якъ часомъ ти нетакъ иноді поглянишъ—мині вже й здаєтца, що ти намене розсердився, що ти вже нелюбишъ мене, що покинути мусишъ. А буває й такъ, ні зъ сего-ні зъ того, така туга візьме серце, и здаєтса, що ти колись—таки покинешь мене, що намъ невікъ жити упарці, що найдутця злі люде—розвунички нашої любові, нашого кохання, нашого щастя.

Василь (ласково).—Марусю, Марусю! Чи ще тобі, мої крышечко, необридло терпіть, та пудить, та проливати слези одъ тіє старої відьми—Стехи! Чи ще неувірілись тобі й лайка та бійка, що ти здумала пудить ще самасебе! Воно такъ, небезъ того, щобъ иноді круглій сиротині, якъ це ти, незаплакать ішикомъ про свое сиротство, да все жъ нетакъ и нетутечки, небіля мене, небіля того, хто кохає и любить тебе якъ свою душу.

Маруся (ласкається къ нему).—Щожъ маєшъ робити, мій Василечку, коли серце чогось пудить, наче чує свою недоленіньку! Хиба ему можна запретити, або приказати—що ми нетакъ, якъ тобі хочетца?... (Номолчавъ).—Да се нічого! Ізъ сієї туги воно незахопне! Якъ одъросі квітки, воно одъ твого одного ласкового слова зновъ розважитца, зновъ стане и и веселе и злорове; одъ одного твого слова—що ти мене любишъ и кохаешъ, наче одъ сонця іташка, воно заграє, затехтека и забуде, якъ воно незабаромъ тужило, наче дитина дурнепська, и знаючи й обѣ чімъ. И толі ще легше ему дышетца и такъ ему хороше—прехорошое! Но такъ ему бува тілько якъ я біля тебе, якъ тілько жъ розійдемось—такъ и ише, такъ и ише, и вже нізащо незуинишъ его, и таке ему верзетца, що б дай вже й споминати. (Веселенько и ласково заглядає въ глаза—Затімъ то, Василечку, яй прошу тебе частишъ приходити сюди—до сієї самої криниці! Сюди я що дні и вранці и ввечері хожу поводу; добре й ти зробивъ би, якби чочь на одну *квітінку* прибігавъ сюди що дні хочъ ввечері. (Съ нѣжної ласкової обнимаетъ его и крѣпко жметса къ его груди).—Ти незнайшъ,

мій соколику, якъ ми ні хороше біля тебе, наче камень звалитса зъ серця, якъ побачуся ізъ тобою.

Василь (прижимаетъ ее къ своей груди) Добре, Марусю! Я щодня буду виходити сюди ввечері; тілько несердься и не нудися по напрасну, якъ иноді хто помішає ми ні прийти сюди: не моя вина се-му, моя голубко! Я довженъ защищать твою діво-чую славу и; крий боже, якъ іноді Парафаса, або Грицько застукають насъ тутечки у двохъ,—тоді тобі небуде и просвітку—хочъ и на вулицю не ви-ходь тоді; а якъ застане, бува, насъ тутечки Уласъ або Стеха, тоді пропала ти на віки-вічні, дай ми-ні небачить тоді и сліду твого—не тілько що. Такъ то, моя Марьечко, що вечора я буду—онъ ізъ подъ тієї верби що білярову—визирати тебе; тілько не-забувай, що я казавъ тобі заразъ: добре виглядуй, щобъ не застукали тебе тутечки, якъ пташку въ западні.

(Изъ за кулисъ, изъ глубини сцени—гдѣ вид-нється Уласова хата—роздається нетерпільний го-лосъ Стехи, съ воркотнієй призывающей Марусю).

Маруся (встревоженно). Охъ, ми ні лишечко! (вырывается изъ обѣятій Василя, поганоно береть вѣдра, давно стоявшія съ водою и, оправляясь, медленно идетъ по направлению къ хатѣ).

Василь (идеть въ слѣдъ Маруси). Отъ-бачъ, Марусю, якъ решетуе, начъ хто ріже її. Неказаль я, моя кралечко, що нетреба забувати сієї лютої зміюки; вона и не всидить близъ того, щобъ не-гризти тобі головоньки: ії и нудно, якъ пебъє тѣ-бе, або нелає. И доки тобі, моя лебедонько, доки тобі жити та побывати въ такий нудзі, въ такий неволі, въ такому нещастю. (Отходить между тѣмъ далеко отъ авансцену. Маруся машинально спускаеть на землю вѣдра, въ одно мгновеніе бросаеть въ обѣятія Василя Молчавіє, прерываемое изрѣдка про-должительными жаркими поцѣлуями и прерывисты-ми словами Маруси).

Маруся. Теперъ я бачу, мій го-о-о-луб-чи-чи-ку Ва-а-си-и-ле-е-чку, те-е-е-перъ я ба-а-а чу, що ти о-ди-и-и-нь у ме-е-е-не на сві-і-і-ти, оди-и-и-нъ, що лю-ю-ю-би-и-ишъ, що ко-о-о ха-а-ишъ ме-е-не!..

(Раздається вторично и болѣє нетерпільний го-лосъ Стехи. Маруся, совсѣмъ потерянная, въ одинъ мигъ вырывается изъ обѣятій Василя, машинально

взвализаєть на лѣвое плечо полныя воды вѣдра и быстро уходитъ въ глубь сцени—направленію къ хатѣ).

ЯВЛЕНИЕ III-е.

Василь (одинъ).

Василь (послѣ небольшой паузы, очнувшись какъ бы отъ сна и смотря въ слѣдъ ушедшей Маруси). Золото—а не дівка! Чи бачивъ хто, щобъ такъ широ, такъ дуже любили, якъ любить вона мене! Ради мене вона нечує себе, за для мене вона го-това на все на світі; для неї нічогісінько нема най-дорогшого, наймилійшаго відъ мене. (Молчаніє. По-нутивъ голову и понизивъ голосъ). А ажъ? Боже милосердній! Чи стояжъ я Марусі? Чи такъ щиро, чи такъ вірно люблю її и кохаю? (Молчаніє. Неперемінна положенія). Якъ стоішь біля неї—дакъ такий тебе жаль візьме, що при івѣ би душу бъ її oddавъ, тоді нічогісінько непожалівъ би за для неї; а якъ пригорнитца до тебе, якъ заглянє тобі ввічі своїми яскесенськими очицами, дакъ, су-чий синъ, коли не такъ, якъ отъ віскъ на черені, такъ и ростописся весь и себе не чуішъ, тоді не-втершишъ—и божеся, и заприєглашся, що любинъ и кохайшъ. А чи такъ воно на ділі—якъ кажишъ?! Якъ тілько жъ зійдешся зъ Грицькомъ, або її самъ трохи забудишъ, дакъ де той и жаръ дінетца, де та хвабрость, де ті любощи и кохання. (Молчаніє. Рѣшительно) Да що-жъ, справді, чи довгожъ я бу-ду и себе нудить, и її бідну зводить! Хиба жъ та-ки ніякъ неможна звінчатись—зъ Марусю? А дів-ка—гарна, що її казати! Тілько що сирома!... (Приникаєтъ задумчивий видъ).

ЯВЛЕНИЕ IV-е.

Василь и **Грицько**.

Грицько (входить въ садъ съ лѣвої стороны, незамѣтно подходить къ Василю и слегка треплетъ его по плечу). Ну, пане-брате, далася тобі та Маруся! И въ день, и въ ночі тілько, мабуть, и думки и мови—що Маруся та Маруся. Куди яка, незіданьчина! Хиба-жъ таки у нашому селі нема країнъ наль Марусю-наймичку? Одно слово—най-мичка-сирома!

Василь (оскорбленимъ голосомъ). Годі, Грицьку, годі тобі грішить! Що зробила тобі бідна Маруся, що ти немусишь и здумати її безъ лайки? Чимъ вона тобі такъ надосадила, що ти небачишъ въ неї вічного гарного, а одно худо? А що й худо? Най-мичка! Сирота!

(Болѣе и болѣе воодушевляясь и все болѣе возвышая голосъ). Дакъ хібажъ винна вона въ тому? Дай що тутъ худого? Бідна? Дакъ тежъ и тутъ невона виновата, можно вже хату збудуватъ, якъ вона ребить у Стехи: ажежъ вона у іхъ на всю сем'ю—и води принеси, и обідъ зготуй, и городъ виполи и за птицею гляди, а якъ влітку, дакъ щѣй на полі—то живе, то грибе. А подивися—яка діка—лайка та бійка! И хто пожаліє бідну сироту, якъ ще й ми—люде сторонні, незнать защо, будемо по-прекати да марать її чесник им'я. (Все больше и больше одушевляясь собственными словами и наелектризованный впечатлѣніемъ недавняго свиданія съ Марусей). Нехай би вона була недобра дівка, а то вже така смирна; чийде по улиці—всякому всклопнетца пизенько и въ землю очіці втошить, чи такъ, въ ряди-годи, на досвітки вирветця, бідненькя,—сидить собі—наче її и въ хаті немає, чи посни-тайшъ объ чімъ, одвіть тобі віддасть такечки лю-блазненько.

Грицько (съ удивленнымъ видомъ перебиваєтъ его). Да що се ти, справді, такъ розхвалюшъ свою Марусю? (Съ иронической улыбкой). Чи недумайшъ святівъ засилатъ?

Василь (съ чувствомъ собственного достоинства). А що, якби й такъ? Чімъ не дівка!

Грицько (наставительно) Дурний ти, Весилю, та й не журишся! Ось послухай мене: «*въ тихому болоті чорти водяться!*»

Василь (запальчиво). Що ти хочишъ сказатъ сією приказкою?

Грицько (хладнокровно). А те, що твоя Маруся гарна тілько при тобі, а побачивъ би ти її насамоті—не тебе заспівавъ! Не даромъ же Параска зве її відьмою, змію неукротимою.

Василь (разгорячаєсь и наступая на Грицька). Мовчи, мовчи, Грицько!

Грицько (перебиваєтъ Василя и совершенно спокойно развиваетъ начатую мысль). Параска казала, що Маруся, якъ вилае її Уласъ, або вдарить—чи

не вдарить Стеха, непосміє нічого зробить, тілько воя побіліє одъ зlosti, да ошія згонить оскуму на бідніхъ вівцахъ, якъ шіде іхъ порать, або на корові, якъ шіде її доить. Така то твоя Маруся (насмѣшило)—смируха!

Василь (выходя изъ себя и наступая на Грицька). Що-що, Грицьку, а вже про смируту, та про доброту Марусину мовчи, мо-о-о-вчи, нехочу й слухатъ! Такої доброї та тихої ненайдишъ на всему селі! (Дѣлаєтъ рукой рѣшительный знакъ). Параска твоя бреше, да й ти зъ нею! Отъ-що! (Уходить на лѣво).

ЯВЛЕНИЕ V.

Грицько и Параска (входятъ съ правой стороны.)

Параска (нерѣшительно и ощущю подходить къ Грицьку).—Се ти, Грицю?

Грицько.—Я, Парасю! (Обнимаетъ ее).

Параска (привѣтливо заглядываетъ въ глаза).—А що?...

Грицько (флегматически).—Негарно, Парасю!

Параска (тревожливо).—Якъ?

Грицько.—Да такъ!

Параска (нетерпеливо, скороговоркой).—Якъ бо, кажи, Грицю, боїж!

Грицько (неизмѣнная флегматическая тона). Да такъ! Вилявъ тілько и тебе й мене!

Параска (отступаетъ назадъ съ видомъ удивленія).—Лаєтца!...

Грицько.—Вилявъ же! (Паклонивъ голову и понизивъ голосъ).—Каже: «бреше Параска твоя, дай ти зъ нею!»

Параска (съ возбужденнымъ любопытствомъ, болѣє и болѣе разгорячалась).—Зашокъ вінъ брехню намъ завдає?

Грицько.—А зашокъ? Каже: некажити мині нічого худого про Марусю—Уласову наймичку—и слухатъ нехоче, такъ и пишовъ.

Параска.—А объ Марусі самъ нічого неказавъ?

Грицько (поднимаетъ голову и смотрить на Параску) —Де тобі нічого! Каже: «найдобрішої, найсмирнішої надъ Марусю на всему селі незнайдишъ».

Параска (въ раздумъї, поникнувъ голової). Оце вже погано, що вінъ недовірає намъ!

Грицько (повесив голову, флемптически). А вже жъ погано! Яжъ казавъ тебі, що погано.

Параска. — То було хочъ тебі вірить!

Грицько. — Теперъ уже й я ему нетоварищъ!

Параска. — А одъ усого поганне те, що вінь бачить у Марусі гарнімъ нетілько її обличчя — якъ перше, а ще такімъ же мусить і її серде!

Грицько (подымаетъ голову и возвышаетъ гості). — Щожъ будишъ казать, Парасю, коли сучи дочки усіли зновъ розжалобити его и притягти на свою сторону. (Водушевлется). — Я вже добре розкусишъ его! Якъ тилько щабачиця насамот ізъ тією чарівницею, дакъ и некажи вже ему нічого — и слухати нехоче; и така, и сяка, и онъ-яка его Маруся — якъ неозолотить! А описля, якъ забудеци тролі, якъ вичадитица трохи ізъ его серця її чарованні, да къ такій мягкій стане, що хочъ въ ухѣ бгай: и слуха тебе, и всему вірить, и товарищомъ тебе має.

Параска (съ удвоеннымъ любопытствомъ). Хиба ти заставъ іхъ тутечки у двохъ?

Грицько (въ недоумѣніи). — А хибажъ я тебі не казавъ?

Параска (утвердительно). — Ні!

Грицько (одушевляясь и подходя ближе къ Параскѣ). — Дакъ слухай же! Виходжу я зъ улиці въ садокъ, дай крадусь тихенько до сієї криниці, ажъ біла неі стойти Василь тай балакає самъ ізъ собою. (Оглядывается).

Параска (съ удвоеннымъ любопытствомъ и удивленіемъ, не еризъво) — Щожъ вінь балакавъ?

Грицько (кладеть руку на плечо Параски, талистично). — Ось слухай же! Начавъ першъ розхвалювати Марусю; каже — золото, а не дівка! Вона, каже, такъ мене любить, якъ ніхто неможе любить! (Болѣє и болѣє одушевляется собственными словами). Потімъ ставъ ляти себе, що вінь її нестоіть, що вінь, здаєца, любить її тілько біля неї, що вінь тілько зводить її, що треба чимсь порішити, а закончивъ тімъ, що хоче на неї женитись, тілько слово — сирота вимовивъ такъ важко, наче воно колнуло его въ same серце; щось непонутру воно прийшлося ему!

Параска (веселый голосомъ), Ну, Грицю, якъ я бачу — наше діло ще не пропало! Я знаю, що робить теперъ, тілько треба незівать.

Грицько (вопросительно смотрѣть на Параску). А що-жъ таке ти мусишь робить, Парасю?

Параска (дипломатически). Ажежъ, якъ вірить твоимъ словамъ, самъ Василь признавався собі, що вінь нещиро любить Марусю, що вінь любить її тілько біля неї: такий уже, значить, у его воровъ: куди вітеръ віє, туди й хилитиця. Значить теперъ, яко мога, треба мішати ему зъходитись укущи зъ Марусею. (Кладеть руку на плечо Грицька и кокетливо смотрѣть ему въ глаза) Ти, Грицю, забавляй его та недопускай ему бути одному найпаче ввечері; а я скажу Олесі, щобъ вона стерегла Марусю та непускала її ввечері одну поводу до сієї криниці. (Принимаетъ руку съ плеча Грицька и дѣлаєтъ єю утвердительный жестъ). Отъ, якъ нестануть вони зъходитись ушарці, дакъ вінь трохи и забуде її, и жаръ его трохи простише. (Вкрадчивымъ тономъ). А ми тімъ часомъ будемо робить свое діло.

Грицько (въ недоумѣніи смотрѣть на Параску). Що жъ ти намрена ще робить, окромѣ якъ розлучать Василя зъ Марусею?

Параска (разсерженіемъ голосомъ). Який бо ти недогадливий! (Съ укоризно). А парубокъ...

Грицько (сконфужений). Щожъ ти та-а-а-къ якось ви-и-и-мо-о-вила!...

Параска (прижимая обыкновенный свой тонъ и настроение, перебиваєтъ его). Годі, годі, несердце! Я кажу ось про що. (Принимаетъ дипломатический тонъ). Василю, якъ ти кажешъ, непонутру, що Маруся сирота, що вона нічого немає. Отъ ти и розмовляй зъ нимъ найбільшъ обѣ сему самому резонту; докажи ему, що Маруся нічогієніко немає свого, дай Стеха нічого недасть ізъ посагъ, дарма що покійниця — мати Марусина, — оддаючи її, при своїй смерті, Стесі на руки, оставала дещо ізъ худоби и прохала Стеху зберегти Марусі на посагъ; обѣ сему мині казала сама Олеса! (Вкрадчивымъ взоромъ обращается къ Грицьку). Ти нездумай іще розказати сего Василю! Ти тілько завірь его, що Маруся нічого немає, що, сталобить, женитиця ему — сину богатого, заможного батька — шакъ неприходитца на наймичці, що й батько непозволить ему стататись на Марусі, дай одъ людей небуде просвітку, якъ тілько візнаютъ, такъ и будуть тикати пальцами и дурнемъ назовугу! Да къ тому ще прибав-

лай, що нема ему на всему селі кращої пари, якъ Уласова Олеся, що вона й багата, и така добрюща; пайшаче дівку розхвалий на всі зáстави. Да объ сему и я вмію завести річъ. (Съ вѣжної ласкої). Дакъ, такъ-то, Грицю! Зробишъ що я казала тобі? Таке те діло довженъ ти робить, якъ любишъ мене. (Цѣлуетъ его и загадочно подмигиваетъ). А тамъ уже Олеся обіщалась відблагодарить насъ....

Грицько (лѣпиво отвѣчая на нѣжності Параски). Тай добре-жъ! Зроблю все, що ти казала. Уже небудеть Марусі ушарці зъ Василемъ, небачить ій Василя, якъ своїхъ ушей!

Параска (притворно ласкаєсь къ Грицьку). Отъ и добре, мій лебедику; добре, що ти такий слуханий! Бачъ, ябъ и безъ тебе обйшлась би, дакъ Василь пікого такъ нелюбить, якъ тебе и тобі тілько довіря: ти одинъ ему товаришъ!

Грицько (также притворно отвѣчаетъ нѣжностямъ Параски). Добре, добре, моя кралечко!

Параска (отступая назадъ). Дакъ теперъ діло, значить кончине! (Обращаясь къ Грицьку и грозя ему пальцемъ). Не зівай тілько, а за мною діло не стане! (Береть его за руку). Ходімъ!

Грицько (подаетъ ей руку). Ходімо! (Уходять въ лѣвую сторону--на улицу).

(Занавѣсъ падаєть).

1) НА САБУРОВОЙ ДАЧІ,
ВЪ КВАРТИРѢ СТАРШАГО ДОКТОРА
ПРОДАЕТСЯ ХОРОШАЯ МЕБЕЛЬ.

(64)—1.

2) Продаются: 1) двумѣстная карета мало-пажеская, хорошую фасону на лежачихъ рессорахъ, московской работы изъвестного мастера Ильина, 2) буфетъ липового дерева, выкрашенный подъ орехъ, складной съ полками и 8-ю ящиками; довольно удобный для хозяйства и помѣстительный во всякой комнатѣ. О спросить Семена Попомарева, въ д. почет. граж. А. А. Верховской, во 2-й час. гор. Харькова. (311)—1.

3) Въ книжномъ магазинѣ Е. С. Баллиной, (на Екатериноградской ул., въ д. Альферова) и въ литографіи Попова (на Московской ул. противъ магазина Саде), продаются литографированные записки Энциклопедіи права, составленные по лекціямъ профессора А. Г. Станиславского, читаннымъ въ 1862 и 1863 академическомъ г., цѣна 3 р. с. (261)—

4) ВЪ КНИЖНОМЪ М. ГАЗИИ

Комиссіонерши ИМПЕРАТОРСКАГО Університета

Е. С. Баллинѣ,

поступили въ продажу только что отпечатанныя: Українскі пісні, видані коштомъ О. С. Баллінї 1863 г., цѣна 75 к. Пногородные выписзывающіе „пісні“ изъ магазина Баллінї за пересылку не платятъ.

Ученіе о пишь общепонятно изложенное Молешотомъ, 1863 г. Цѣна 1 р., (въ пер. 1 р. 25 к.) (292)—

2) Отъезжающій въ Одесу, между 8 и 12 сентября, въ своеъ экипажъ, ищетъ спутника. Спросить на Пескахъ въ домѣ д. с. с. Велиховой. (100)—2.